

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus II. Quomodo voluntas moveat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

tem Beati per seipsum determinare ad sui amorem absque cognitione præviã.
Nam Resp. negando conseq. quia divina essentia potest esse & est per seipsam intelligibilis

in actu sine specie superaddita: non autem potest sine representatione intellectuali induere rationem objecti finaliter moventis & specificantis, secundum dicta.

ARTICULUS II.

Quomodo voluntas moveat?

SUMMARI A.

1. *Voluntas executivè movet potentias subjectas.*
2. *Triplicis differentia potentiarum in subjectione ad voluntatem.*
3. *Potentia vegetativa non sunt in arbitrio voluntatis.*
4. *Sensus quoque externi non nisi applicativè & indirectè subsunt arbitrio voluntatis.*
5. *Intellectus in plerisque actibus subicitur voluntati.*
6. *Appetitus sensitivus subicitur voluntati politice non despotice.*
7. *Potentia loco-motiva subicitur appetitui despotice.*
8. *Voluntas executivè movet seipsam.*
9. *Perfèctius est movere directè, quam effectivè.*
10. *Voluntas non habet influxum in alias potentias à suis actibus distinctum.*

S. I.

Voluntatis influxus in alias potentias.

CONCLUSIO prima. *Voluntas movet alias potentias sibi subditas quoad exercitium in genere cause efficientis.* S. D. I. cit. q. 9. a. 1. Ratio ipsius est: Potentia habens pro objecto finem & bonum universale, movet executivè potentias habentes pro objecto media, vel bona particularia: velut dux in exercitu movet imperio minor præfectos & milites: sed voluntas habet pro objecto finem, & bonum universale; alia verò potentia subditæ pro objecto habent bona particularia ordinabilia ad illum finem: ergo voluntas executivè movet alias potentias sibi subditas.

Confirmatur. Illa potentia movet alias quoad exercitium, quæ primò movetur à fine: sed voluntas primò movetur à fine: ergò. Maj. probatur. Cum omne agens agat propter finem, principium huius motionis est ex fine: sed non est ex fine nisi per motionem illius potentia, quæ primò movetur à fine: ergo quòd quælibet potentia aliquo modo agat propter finem, habet ex motione voluntatis.

1. Dixi: voluntatem efficienter movere potentias sibi subditas: sunt enim potentia in triplici differentia: aliqua non subduntur in suis actibus voluntatis impulsui: aliqua subsunt ipsius imperio politico, aliqua despotico. Ubi illa dicuntur despotice subijci, quæ absque ulla resistendi facultate ad nutum obediunt, uti servus obedit domino: politice subijciuntur quæ licet pareant imperanti, tamen aliquamdiu volunt resistere, & subinde rebellionem movent imperanti.

Itaque primò potentia pertinentes ad vitam vegetativam quoad suos proprios actus non sunt in arbitrio voluntatis; quamvis enim applicatio materiae sit in potestate voluntatis, hæc tamen se-

mel applicatâ potentia nutritiva, augmentativa; generativa suos actus independenter à voluntate & necessariò exercent; ideoque nec laudis nec vituperii sunt capaces. Cum enim ad suos actus, in quibus non apprehensionem & appetitum rationalem, sed formam & appetitum naturalem sequuntur, sint naturaliter determinatæ, aliâ potentia determinante non indigent.

Neque Dicat: Etiam circa actus vitæ vegetativæ dantur vitia & virtutes, unde & actus abstinentiæ ac castitatis sunt laude digni: ergo etiam isti actus sunt sub regimine voluntatis. Nam Resp. Virtutes & vitia circa actus vitæ vegetativæ non nisi remotè versari; proximè verò circa actus animæ & vitæ sensitivæ, qui ad actus vitæ vegetativæ ulterius ordinantur, & servant mediocritatem in delectationibus cibi, potus &c.

Secundò. Sensus externi, etsi quoad applicationem ad sua objecta mediatè & indirectè pareant voluntati, secundum quam applicationem etiam sunt moraliter boni vel mali [ut si oculum ab aspectu curioso cohibeas] tamen immediatè & directè secundum ipsorum actuum elicentiam non pendent à nutu voluntatis, cum sint naturaliter determinati ad suos actus: unde etiam repugnante voluntate extorqueri possunt.

Tertiò. Intellectus exceptâ primâ finis representatione, & subitis apprehensionibus objectorum, quæ non sunt in nostrâ potestate, subicitur imperio voluntatis: neque in cæteris actibus est ex seipso determinatus, ideoque ut liberè fiant, indigent voluntatis determinatione.

Quartò. Appetitus sensitivus in moribus primò primis, qui consequuntur imaginationem & rationem præveniunt, voluntati non subijciuntur, quæ de causâ dixit Apostolus Rom. 7. *Non quod volo bonum, hoc ago, sed quod odi, malum.* Quoad reliquos tamen actus, sicut etiam quoad continuationem primorum motuum, postquam accessit advertentia rationis subicitur voluntatis imperio, uti dicitur Gen. 4. *Sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius:* passiones quippe appetitus sensitivi aliarum specierum applicatione & objectorum consideratione à ratione impediuntur. Nihilominus ipsa subiectio non est despotica sed politica: quia ut experientia docet, & testatur Apostolus, in naturâ lapsa, & corrupta per peccatum sæpe motus sensualitatis etiam contradicente & repugnante ratione insurgunt, quod inde contingit, quia motus concupiscentia sequuntur sensitivam cognitionem; quæ aliquando per alterationem corpoream rationis imperio nequaquam subiectam excitatur; ideoque illi motus etiam prohibente ratione quandoque perdurant.

Quintò;

7. Quintò. Potentia loco-motiva despotice subest appetitui tam rationali quam sensitivo: quia non tantum homo, sed etiam bruta pro suo libitu ab uno loco in alium moventur.

§. II.

Voluntatis motio erga seipsam.

8. **CONCLUSIO** secunda. *Voluntas etiam executive movet seipsam.* S. D. a. 3. Ratio est: Illa potentia movet seipsam, quæ seipsam per propriam & præviam operationem determinat ad alium actum eliciendum, sicque seipsam redigit de potentia in actum: sed voluntas per præviam intentionem finis seipsam applicat & determinat ad electionem mediorum: ergo voluntas movet seipsam.

9. Dices primò. Perfectior potentia effective movet potentiam minus perfectam: quia movere est perfectius, quam voluntas: ergo non intellectus à voluntate, sed voluntas ab intellectu efficienter moveri debet.

Resp. negando maj. quia perfectius est movere directe, quam effective: cum igitur intellectus directè moveat voluntatem in genere causæ formalis extrinsecæ, est in genere movendi simpli-

ter perfectior, quam voluntas. Et sic ad probationem, movere perfectius est quam moveri, in quo genere movetur, concedo; in alio, nego. Et sic voluntas in genere causæ efficienter movens est perfectior, quam intellectus; quatenus in genere causæ directivæ voluntas movetur ab intellectu, ideo intellectus est absolute perfectior quam voluntas, cum totum genus motionis directivæ sit perfectius genere motionis effectivæ.

Dices secundò. Causa efficiens agit per physicum influxum; sed voluntas non habet physicum influxum in alias potentias, ergo ipsas non movet efficienter.

Resp. disting. min. voluntas non habet physicum influxum in alias potentias, à proprio actu distinctum, & formaliter transeuntem, concedo; indistinctum, & tantum virtualiter transeuntem, nego. Neque enim necesse est fingere novum modum vel motum aliis potentias à voluntate impressum, ut facit Gonet hic disp. 5. a. 1. cum hoc alia potentia à voluntate sufficienter moveri & determinari intelligantur, quod anima per actum voluntatis seipsam determinat ad eliciendas operationes aliarum potentialium, quæ in eadem animæ substantia voluntati connaturaliter subordinatæ radicanur.

ARTICULUS III.

An voluntas moveatur à principio extrinsecò.

SUMMARI A.

1. Status questionis.
2. Voluntas non potest physice moveri à principio creato.
3. Voluntas à DEO movetur ad primum actum.
4. Hec motio est physica.
5. Estq. concursus non tantum generalis, sed specialis.
6. Ideo primus actus voluntatis semper est bonus.
7. Nec inde voluntati infertur necessitas.
8. Objectum primæ volitionis est bonum ut sic.

§. I.

Excluditur motus à principio creato.

1. **D**upliciter potest intelligi quæstio. Primò: utrum ad omnem operationem voluntatis requiratur, ut voluntas præmoveatur à DEO, tanquam principio exteriori, per physicam prædeterminationem? Secundò: utrum omnium prima operatio voluntatis [constat enim ex dictis, quod voluntas in suis operationibus ad invicem subordinatis possit seipsam movere ab uno actu ad alium] reducenda sit in DEUM ab extrinsecò specialiter moventem & excitantem? Intentio S. D. hic a. 6. procedit in secundo sensu. Unde, supposita doctrinâ prædeterminationis physice jam prius traditâ, pro secundæ quæstionis resolutione sit

2. **CONCLUSIO** prima. *Non potest voluntas physice moveri ab aliquo principio extrinsecò creato.* S. D. a. 6. in c.

Ratio ipsius est: Sicuti motus naturalis, qui est à principio intrinsecò naturæ, non potest esse ab

aliquo principio extrinsecò, quod non sit causa ipsius naturæ, (ideo motus gravium v. g. generanti adscribitur) sic etiam motus voluntatis, qui similiter est à principio intrinsecò, non potest esse effective ab alio principio extrinsecò, quam quod sit causa voluntatis, eandem in se virtute continens: hoc ipso enim potest dare & rationem entis & rationem voluntarii: atqui nulla creatura est causâ humanæ voluntatis: ergo nullus motus voluntatis effective potest esse ab aliquo exteriori principio creato.

§. II.

Statuitur motus voluntatis à principio increato.

CONCLUSIO secunda. *Voluntas ad primam actum, seu volitionem efficienter movetur DEO.* S. D. *ibid.* Ratio est: Voluntas vel movetur à seipsa, vel à DEO: non à seipsa, ergo à DEO. Minor probatur. Intantum aliquid movet, in quantum est in actu; sed respectu suæ primæ volitionis voluntas non est constituta in actu: ergo ad primam volitionem non movet se ipsam. Min. constat: quia voluntas est in actu ratione alicujus proprii actus: sed primæ volitioni nullus actus præsupponitur: ergo. Adde, quod primus motus adscribitur generanti: ergo & prima volitio adscribitur DEO.

Hinc sequitur primò: Hanc motionem esse non tantum moralem sed physicam. Primò: quia voluntas ad primam volitionem nec physice nec motaliter est in actu. Secundò: quia iste influxus